

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
6647-13

meddelad i Stockholm den 8 oktober 2014

KLAGANDE
AA

MOTPART
Region Gotland
621 81 Visby

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE
Kammarrätten i Stockholms dom den 12 september 2013 i mål nr 7899-12,
se bilaga (här borttagen)

SAKEN
Laglighetsprövning enligt kommunallagen

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver kammarrättens och förvaltningsrättens domar samt Regionfullmäktige i Region Gotlands beslut den 13 juni 2011, § 125, i den del det avser parkering för miljöbilar.

Dok.Id 151308

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

BAKGRUND

Kommunfullmäktige i Gotlands kommun beslutade den 16 oktober 2006, § 153, att någon avgift för parkering på offentlig plats som förvaltas av kommunen inte skulle tas ut för miljöbilar. Med miljöbil avsågs detsamma som i den då gällande förordningen (2004:1364) om myndigheters inköp och leasing av miljöbilar.

Regionfullmäktige i Region Gotland beslutade den 13 juni 2011, § 125, att tidigare beslut om parkering för miljöbilar skulle gälla. I fråga om begreppet miljöbil hänvisades nu till förordningen (2009:1) om miljö- och trafiksäkerhetskrav för myndigheters bilar och bilresor.

AA överklagade regionfullmäktiges beslut och yrkade att det skulle upphävas. Han anförde bl.a. att regionfullmäktige överskridit sina befogenheter eftersom frågan ankom på trafiknämnden och att det stred mot 2 § lagen (1957:259) om rätt för kommun att ta ut avgift för vissa upplåtelse av offentlig plats, m.m., KAL, att undanta miljöbilar från avgiftsskyldighet.

Förvaltningsrätten i Stockholm avslog överklagandet i dom den 28 september 2012 efter att ha funnit att regionfullmäktiges beslut inte innefattade något nytt ställningstagande i frågan om miljöbilar skulle undantas från parkeringsavgift.

Genom det nu överklagade avgörandet avslog Kammarrätten i Stockholm AAs överklagande av förvaltningsrättens dom. Kammarrätten fann att regionfullmäktige haft befogenhet att fatta det aktuella beslutet och att beslutet innefattade ett nytt ställningstagande rörande avgiftsfriheten för miljöbilar. Enligt kammarrätten stred undantaget för miljöbilar inte mot lag eller annan författning.

YRKANDEN

AA fullföljer sin talan.

Region Gotland bestrider bifall till överklagandet.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Vad målet gäller

I likhet med kammarrätten anser Högsta förvaltningsdomstolen att regionfullmäktige har haft befogenhet att besluta i frågan om miljöbilar ska undantas från avgiftsskyldighet och att det aktuella beslutet innefattar ett nytt ställningstagande i denna fråga.

Den fråga som återstår är om beslutet att inte ta ut någon parkeringsavgift för miljöbilar strider mot 2 § KAL och därmed ska upphävas enligt 10 kap. 8 § första stycket 4 kommunallagen (1991:900).

Rättslig reglering m.m.

I 2 § första stycket KAL anges att i den omfattning som behövs för att ordna trafiken får en kommun ta ut ersättning i form av en avgift för rätten att parkera på sådana offentliga platser som står under kommunens förvaltning och som kommunen har upplåtit för parkering.

2 § andra stycket KAL har följande lydelse.

Grunderna för beräkning av avgiften beslutas av kommunfullmäktige. Därvid gäller följande. För att underlätta för näringsidkare och andra med särskilda behov av att parkera i sitt arbete eller för dem som bor i ett visst område att parkera inom området får avgifter tas ut efter särskilda grunder av dem som beslutet gäller. Avgiften får i sådana fall fastställas till ett engångsbelopp för en viss period. Rörelsehindrade får befrias från avgiftsskyldighet.

I 1957 års förarbeten framhölls att den kommunala självkostnadsprincipen inte skulle vara tillämplig på de ifrågavarande avgifterna. Självkostnadsprincipen ansågs medföra avgiftsnivåer som inte tillgodosåg avgifternas egentliga syfte, nämligen att på ett ändamålsenligt sätt bidra till trafikens reglering och ordnande (prop. 1957:157 s. 58 f.).

Mål nr
6647-13

Ursprungligen innehöll inte KAL de särskilda bestämmelser om avgifts-differentiering för näringsidkare och andra grupper som nu följer av 2 §. Genom ändringar i denna paragraf 1978 och 1984 gavs kommuner möjlighet att föreskriva att rörelsehindrade skulle vara avgiftsbefriade och att ta ut avgifter efter särskilda grunder för att underlätta boende- och nyttoparkering. I förarbetena till 1984 års ändringar betonades att principen att parkeringsavgifter ska vara motiverade av ett behov av att ordna trafiken borde gälla all parkering och alltså även boende- och nyttoparkering. Denna princip ansågs inte hindra att också andra intressen såsom miljöintressena gynnades av avgiftssättningen. Vidare betonades att möjligheten till avgiftsdifferentiering inte borde vara generell utan ta sikte just på boende- och nyttoparkerare (prop. 1984/85:14 s. 12 f.).

Frågan om att låta avgiftsuttaget bero på ett fordons miljöegenskaper har behandlats av bl.a. Parkeringsutredningen (SOU 2006:109).

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Region Gotland har i enlighet med 2 § första stycket KAL beslutat att ta ut ersättning i form av en avgift för rätten att parkera på sådana offentliga platser som står under kommunens förvaltning och som kommunen har upplåtit för parkering. Därmed blir avgiftsbestämmelserna i 2 § andra stycket tillämpliga.

Av dessa bestämmelser framgår att en kommun får besluta att ta ut en efter särskilda grunder bestämd avgift för boendeparkering och nyttoparkering samt att rörelsehindrade helt får befrias från avgiftsskyldighet. Mot bakgrund av lagtextens utformning och vad som uttalats i förarbetena kan regleringen enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening inte anses ge utrymme för avgiftsdifferentiering eller avgiftsbefrielse i andra fall än som anges i lagtexten.

Mål nr
6647-13

Region Gotlands beslut om att parkeringsavgift inte ska tas ut för miljöbilar strider således mot 2 § KAL och ska därför upphävas.

I avgörandet har deltagit justitieråden Gustaf Sandström, Nils Dexe, Erik Nymansson, Christer Silfverberg och Elisabeth Rynning.

Målet har föredragits av justitiesekreteraren Jesper Blomberg.